

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

8 Iura vel effectus patriæ potestatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

neque sacrificia pie sacrificari. neque aliud quidpiam, nec iuste agi. Nec tantum hunc, sed etiam filii quis parentum defunctorum sepulcrum non ornet, hoc etiam civitas inuestigat in electionibus magistratum. Ingratitudinem et rebellionem vel contumaciam filii Granni Clotharius primus Clodovei filius. igne & ferro prosequutus est, & eum superatum exercitu scanno cum uxore & eorum liberis per hictorem alligato, exuri iussit, ut ait Gaguinus lib. 1. c. 3. & lib. 2. c. 1. Paulus Aemilius lib. 1. hist. Franco. in Cloth. t. & Annonius lib. 1. de gest. Franco. c. 50 ratus plus aufros in eum ceteros, si repugnantem filium non fleteret. Leges generaliter ingratitude actionem concedunt in eos, qui benemeritis non retulerint gratiam, ut ait Lucianus in Abdicatu. Et ut ait Euripides in Supplic. act. 1.

— τοῖς τελευτῶσι

ὁ δὲ νεκρὸς ὅστις μὴ ἀντιδραστὴν ἔχων.

ἔδιδεν ἑαυτὸν δὲ ἴδ., ἀντιδραστὴν

αὐτὸν παρ' αὐτῶν τοῦδ' ἀντιδραστῆν ἴδ. id est.

— Parentibus enim

Infelix, qui quis non mutuam officii reponit gratiam.

Pulcherrimo qui, pe munere dato vicissim

Alberis suis si dem remunerabitur, que parentibus dedit.

Multo magis & indigni sunt beneficio accepto ii, qui non solum non rependant beneficia, sed contumeliosi sunt, & iniurii in benefactores. Et ob id iura merito reuocant liberalitatem paternam libertatis, ut diximus, & donationes factas bonorum, volentibus & conuerentibus tamen donantibus: permittunt & liberis exheredare. Voluit & Guillelmus Benedicti in annota. 2. ad ver. in eodem testamento relinquent, num. 4. Raynut. par. 1. de testa. per ingratitude rescipio non tamen matrimonio legitimum, illegitimum reddi, quod pertinet ad commodum paternum. Reuocabatur in fermitatem quoque libertus per ingratitude, l. 2. de liber. & eor. liber. Illudque institutum Arhenarum memorabile fertur, quo conuicti ingratitude libertus iure libertatis exuebatur, hac formula, superiedo. inquit, te habere ciuem tanti muneris impium, si matorem. Nec adduci possum. ut credam urbi vtilem, quem domi seculum cerno. Abi. iur. & esto seruus, quoniam liber esse nescis, Val. Max. lib. 2. ca. 1. d. de Areopago agit. Maffilientis quoque, idem eod. & vique ad ternam manumissionem ter deceptum dominum rescissionem earundem dabant, quartam quamvis denegarent. Propter ingratitude qui postulat aduersus ecclesiam, privilegio eius priuatur, c. fin. de postul.

De Iure matris in filios. Cap. 7.

- 1 Iura naturalia patri debita, & matri debentur.
2 Matri ac patri honor a filio debetur.
3 A matribus apud Lycios & Locros genus repetitum, non a patribus.
4 Mater num magis contribuat generationi filiorum, quam pater: & ibi de maiori amore matrum.
5 Matribus a iumentis filii debent, & alia ut patri: Ciconia, Metopes alunt parentes senes, eod.

Hæc et quæ dicta sunt, & quæ mox dicentur in effectibus patriæ potestatis, est omnino in matre locum non habeant, tamen ea quæ iuris generationis sunt, etiam matri competunt in filium & filio tenetur exhibere: patri autem maior honos delatus, quia & onera præcipue filiorum ad illum pertinent, non ad matrem, l. pen. de lib. agnos. l. 1. §. P. sit. 4. ideo secundum naturam est sentire eum maiora commoda, reg. iur. secundum naturam. c. qui sentit. eo l. si. §. sed cum in secundam. de furt. C. In præcepto honoris, non tantum pater, sed & mater ponitur, honora patrem tuum & matrem tuam, si vis esse longeuus super terram, Exod. c. 20. Et sicut qui thesaurifacit, ita & qui honorificauit matrem suam, Ecclesiast. c. 3. Benedictioque patris firmat domos filiorum, & maledictio matris eradicat fundamenta Ecclesiast. 3. Male famæ qui derelinquit patrem, & maledictus a Deo qui exasperat matrem. Et de vtriusque, qui maledixerit patri aut matri, morie moriatur. Exod. 21. cano. non satis. ceterum d. d. distin. & Apud Lycios & Locros olim quisque a matribus, non a patribus genus suum repetebat, ut testatur Herodotus in 1. Cicero pro Sex. Roscio maternum sanguinem anteposuit paterno: Sic, inquit, seres habet, Iudæos, magnam vim, magnam necessitatem, magnam possidet religionem, maternus paternusque sanguis. Nec parua fuit controversia inter philosophos & medicos, num sanguis maternus ad generationem conferret, apud Aristotelem 1. de nat. anim. Cen-

forinum de die nata. Nemesium de nat. hom. c. 14. Plutarchum de plac. philof. Auicennam lib. 3. de nat. hom. c. 24. Cæstum Rhodiginum l. 3. lectio. antiq. c. 42. Atque Galenus firmat factum plus a matre quam a patre suscipere, sicut fructus amplius ab vbertate soli, quam a coloni industria & labore habet. Vnde vis maxima amoris matrum in liberos, & contra: quinimo semper mater certa est, pater vero aliquando incertus esse potest. l. quia semper. s. de in ius voc. P. l. Lucius, de cond. r. & demonst. in P. & Debebunt itaque alimenta filii in matribus ut patribus, & contra, si quis a liberis. de lib. r. agnos. l. 1. 2. de alien. lib. C. l. filia. & l. nec filium. de pat. po. vide que diximus in 9. onere matrimonii sup. lib. 9. c. 19 hoc enim & bruti faciunt, & nature lex vtriusque communicata genitoribus. Nam & mures, glires, genitores suos fessos senecta alunt insigni pietate, Plin l. b. 8. c. 53. Ciconia, idem lib. 10. c. 23. & Metopes, idem lib. 10. c. 33. Phalaris Pauli fil. epist. 19. in pati causa potius consulendum matri quam patri scribit, propter maiora ab ea accepta beneficia, quia nos tulerit, pepererit, educauerit, & alios infinitos labores pro nobis subierit. Succedunt sibi mutuo filius & mater, ut de senat. Orfic. & Terrull. ad Senat. Tertul. & Orfi. in P. C. & Inst. iur. ciuilib. Et potest vindicare interdum mater filium, ut in l. pen. de fidei. libert. l. 4. o. P. tit. 6. sicut & pater, l. 1. §. 1. de rei vind. P. Filius, sicut patrem prohibetur in ius vocare edicto prætoris, ita & matrem, l. 4. §. parentes. de in ius vocan. l. 2. P. tit. 4.

Iura vel effectus Patriæ potestatis. Cap. 8.

- 1 Inastimabilis patria potestas.
2 Pater non potest cogi liberare a sua potestate filium, nisi in 4. casibus.
3 In filios necis vitæ, potestas cur data patri ibus.
4 Minorem triennio prolem, non licebat necare parentibus.
5 Poena acerbitas continet magis improbos, Discandorum debitorum permissio quare statuta, eod.
6 Filius & pater pro eadem persona.
7 Necis ius in filios sublatum desuetudine. (dere liceat.
8 Adulteram quando patri filiam, & marito uxorem, & ubi occidit.
9 Filios castigat iure proprio pater, & castigandos ex arbitrio dat.
10 Filius contra patrem ius sanctum prospectum quare. (iudicibus.
11 Filios tempore famis licet vendere patri.
12 Filios ter vendere ter manumittere, quando & quomodo licuit. Potestas maior patris in filios, quam veri in seruos.
13 Filiorum trina venditio permissa apud Mosconias.
14 Emancipatio trina, & manum suo duplex in adoptionibus quid erat.
15 Filias & sorores vendere prohibuit Solon, nisi inuenta illa fuissent coeuntes virgines.
16 Emancipati non reducebantur iterum in potestatem sine causa, tempore Modestini, ut antea lege Romulea.
17 Filius fam. olim patri omnia querebat aduentitias, hodie quod pertinet ad vsum fructum.
18 Castrensis & quasi nullo iure quaesita patri a filiofam. nec in vsum fructu.
19 Filius fam. testari non potest de aduentitiis etiam volente patre, quare.
20 Filius fam. ad pias causas cum consensu patris de aduentitiis testatur.
21 Filius fam. in Gallia nihil etiam in aduentitiis acquirit patri præter commoditatem & administrationem.
22 Filius fam. querit profectus omnia patri etiam in Gallia, ut iure antiquo.
23 Casus alii, in quibus pater non habet vsum fructum in bonis filii fam. as.
24 Filii fam. laici non possunt esse in iudicio sine auctoritate patris, exceptis causis spiritualibus.
25 Filius fam. in quibus sine patre in iudicio esse potest.
26 Filius fam. accedere patrem quare aduersario otile sit.
27 Filius fam. quando sine patre agit & experitur.
28 Filius fam. in criminalibus publicis sine patre agere & conueniri potest.
29 Filius fam. 25. anno. iudicium iure Delphina valet sine auctoritate patris in Gallia.
30 Filius fam. in Gallia habetur pro emancipato, ideo agit sine patre, & eor. ab it. & c.
31 Filius fam. non potest sine consensu patris uxorem ducere.
32 Pater præferitur omnibus tutoribus & curatoribus filii.
33 Litis nulla inter patrem & filium fam. esse potest, & quando.
34 Filius emancipatus patrem in iudicio vocans, vel alius matrem,

debet impetrare veniam a iudice.

35 *Lis inter patrem & filium in Gallia hodie.*

36 *Pater filium suum inuitum apud alium existentem repetere potest.*

37 *Filius suum pater tantum substituit pupillariter.*

1 **I**nestimabilis est existimata est patria potestas, vt nullo pretio inuitus pater adigi possit filium emancipare, *l. filius familias. 117. § secundum vulgarem. de leg. 1. in P. l. nec auus, de em. n. c. p. liber. C.*

2 **N**ec filius est siue adoptiuus, siue naturalis & legitimus, ad id possit patrem compellere, *l. Marcel. in l. non potest. 31. de adopt. lib. 1. P. 117. 7.* exceptis quatuor casibus insignibus, si pater filiam peccandi in se rat ne: essitatem, *ant. si lenones, de episo. aud. C.* si supra modum erga filium dure se habeat, *l. si a pat. quis fuer. manumi. in P.* si primum vt emancipet acceperit. *l. si quis, de condit. & dem. in P.* et si impubes adoptatus se liberari maior factus postulet. *l. nonnunquam. 32. de adopt.*

3 **V**idendum igitur, quae iura ex hac patria potestate competunt patri, quamve inde vtilitatem filius consequatur. Notant interpretes post gloss. *in §. ius autem, de pat. pot. & ibi Angelus Aretinus* plures effectus eius: & alibi: quorum aliquos concessitiam, reliquos ibi videndos omittam. Primum itaque ius patri inde oritur, vt habeat in filios omnimodam potestatem, antea necis & vitae. *l. in de pat. pot. C. Dionys. Hali. in 2. §. 8. crediderunt namque legislatores, parentes eo lauitia non esse peruenturos absque causa vt neccarent filios: & id tamen magis conducere ad continentiam reuerentiam & officium liberorum in parentes, & ad terendam impietatem, in quam facile ex leuitate iuuenes ad contentum parentum, a quibus tot beneficia prope infinita acceperunt, prolabi possent. §. Neque tamen temere aut sine causa occidendi potestatem patribus datam ex legibus ipsis Romuleis colligo, inter quas est illa, qua prohibuit vllam prolem necari minorem triennio, idem Hali. lib. 2. Non enim in ea causa iusta necis, vel contumelia filii esse poterat: in maioribus poterat, ideo permissio facta. Acerbitas namque vindictae maleficis, bene atque caute viuendi disciplina plerumque est.*

4 **S**icuti tamen quia intererat per quam maxime societatis humanae fidem seruari, sciendae fidei gratia lege de: emulari, poena capitalis horrida ostentu nonisique terroribus metuenda, in fructu fragos debitores lata est vtius esset creditoribus corpora illorum in partes disseccandi. Dissectum autem antiquitus neminem legimus, quoniam seuitia ista poenae contemni consecrata est: vt disputauit Sex Cæcilius cum Phaurino apud Aulum Gellium *lib. 20. cap. 1.* Eaque ratione: plura seuerius vindicantur, cum exemplo & terrore opus est, *Claudia. Iuris. in l. au. facta. 16. §. in de pan. lib. 48. P. 117. 19. l. 1. ad leg. Jul. repet. C. l. quicumque. C. de heredi.* Vt ideo putem tam latam dedisse legem potestatem parentibus in filios necis, ne filii obsequia detrectarent. Fiebat autem lex in amore naturali parentum, quo impulsu non neare, sed omni studio quod suum est conseruare nituntur.

5 **Q**uandiu tamen filius parus est, nec est separatus a patre, pars ipsius est patris, vt ait Aristoteles *5. Ethic. c. 6. & lib. 1. Magn. Mora. c. 34.* habeturque pro eadem persona. *l. in. C. de impub. apud Iuriconsultos & pro eadem vo. c. §. et vero de inutil. stipulat.* Se autem vnquam nemo lædere vult, sed omnibus viribus naturali iure defendit, illatamque iniuriam propellere nititur, *l. vt vim de iust. & iur. Cic. 1. offic.* Et paterna potestas non in atrocitate, sed in pietate consistit. *l. Dims Adrianus, ad le. Pomp. de par. ric. in P.* Atque plerumque pietas paterni nominis etiam in his in quibus iuste mors filiae infertur, consilium pro liberis capit vt ait Papinianus *l. nec in ea lege. 22. ad leg. Jul. de adult. lib. 48. P. 117. 5.*

6 **S**ublatum tamen est hoc ius necis & vitae postmodum, vt nimium rigidum, diffinitudine, non autem lege, vt quidam arbitrantur. Siquidem Constantinus *l. si de pat. pot. di. 8. C. 11. 48.* olim permissam in liberos necis vitaeque potestatem ait, non scribit postea prohibitam: et si in seruos lege potestas necis sit expressè adempta, *§. 1. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. 2. eo. in P.* Id enim fuit necessarium in seruis prohibere, quod domini eos amore, quo filios non prosequuntur. In filijs non fuit necesse expressè prohibere, satis prohibente natura: qua quis partus suos & diligit & conseruat. **¶** Quinimo tamen tantum abest vt expressè prohibita illis sit iure potestas necis, vt potius expressè permissam inueniam in responsis Iuriconsultorum, quibus ratione patrie potestatis tantum patri licet, si velit occidere filiam in adulterio deprehensam. *Pompo. in l. patri datur. 20. Vlpian. in l. sic euemiet. 21. Papinian. leg. in ca. 22. Vlpian. l. quod nit. 23. ad l. Jul. de adult. lib. 48. P. 117. 5.* in sua domo, vel generi. Quod marito omnino impune non li-

cet, quia mariti calor & impetus facile saeuientis fuit refræmandus, inquit Papinianus *d. l. nec in ea lege. 22. §. in. de adult.* exceptis quibusdam personis quas adulterantes cum vxore repetas marito licuit occidere, veluti lenonem, mimum, publico iudicio infamatum, & alias quas enumerat Martianus Iurif. *in l. in l. marito. 24. eo. ad l. Jul. de adult. in P.* Iuxta cuius sententiam intelligendae reliquae leges, quae marito quoque dant necis ius in adulteros. *vt l. G. acchus eo. C. l. si quis in graui §. si maritus, ad Senatu. c. Syllan.* nempe si ex earum personarum numero sint, vel si alias impune omnino non ferant, quamuis mitius puniantur, *glossa in di. l. nec in ea lege in ver. omnem. ad l. Jul. de adult. in P.* Ergo multo liberius ius est in necē filiae patri eo casu, quam marito iure ciuili. Nam iure nunc recepto Gallico & diuino, nec patri idipsum permissum est: quia dictum, *Non occides, Exod. c. 20.* vt suo loco, si Deus voluerit explicabimus. **¶** Remanetque tamen ex legibus in eodem casu intacta antiqua patris potestas, in alius autem ex ea datur libera sine nece castigatio. Et pater potest filium castigandum iudici offerre, dicturo ex eius praescripto sententiam. *l. 3. de pat. pot. C. Deuter. cap. 21.* Vnde & propinquitus emendatio concessa propinquorum moderata, paterna dicitur, *l. 1. de emenda. propinq. maior* autem ex iudicis auctoritate pendet.

9 **S**icuti tamen & Lucianus *in ora. abdicatus. scribit liberam non esse parentum in filios vindictam citra iudicium, Vt enim lex, inquit, concessit patribus certis de causis vt a se filius: ita praesepit & libebis, ne immeritis accidat. Itaque iudices vocat arbitratores confisunt, qui neque per iracundiam, neque per calumniam, quod iustum sit iudicent. Nouerit enim accidere multis, vt ob causas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem aliter falsae alicuius credens, ille famulo fidem habens, aut vxori cuiusdam inimici a. Quem casum vltimum & Iuriconsulti obseruauerunt. l. 4. de inoff. testa. in P.* Et certe recte statutum hac in parte est apud Graecos, de necis potestate tollenda: recordari enim debent parentes filios liberos dici, neque vt seruos esse tractandos vel instituendos, & vt dicebat Mitio in Andria apud Terentium,

10 **P**udore & liberalitate contineri liberos satius est quam metui. Et meritis potius liberi sunt ad obsequia paterna prouocandi, vt monet Papinianus *l. si quidam 35 §. illud eo. C. 11. 3. in. 28.* Doct. & Plutarchus *lib. de libe. educan.* verbera aliena esse ab honestorum ingenuorumque filiorum educatione, qui & exprobratione & laudibus moueri & impelli debeant.

11 **S**ecundus tamen effectus, vt liceret patri etiam iure Codicis, tempore necis sitatis famis, filium vendere: ea tamen conditione, vt ideo perpetuae non esset seruitus obnoxius *Constant. in l. 2. de patri qui fil. d. strax. l. 4. C. 11. 4. 3.* Alioquin enim etiam quos licebat occidere, non licebat libertate priuare, *l. 5. C. de pat. pot. l. i. de patrib. qui fil. d. strax. l. 4. C. 11. 4. 3. §. pater, de euit. l. 21. P. 11. 2. l. 1. de liber. cau. l. 7. C. 11. 16.* non pignori obicere. *l. qui filios, quare pign. obl. pos. C. l. si eo. in P. §. Franciscus Baldui. in l. 1. 2. in b. & Pandolphus Prateus l. b. vet. in iur. in leg. 12. tab. c. 3.* referunt per legem duodecim tabularum, fuisse permissum, ter parentibus vendere liberos: quid autem & quomodo illud fieret, neuter explicat. Ego tamen & antiquiorem hanc legibus duodecim tab. puto. nempe a Romulo sanctam, vt auctorem habeo Dionysium Hali. arnalem. *in 2. Antiquit. Roma.* qui & ternam manumissionem sic explicat. *Nec contentus hanc potestatem, scilicet vitae & necis, dedisse legislator Romanus, sed est Romulus permittit etiam vendere si ius, nihil detur: itus crudelitatis specie, quod ro. grauior videri posset, quia pro affectu domestico. Quoad maxime quis miratur in hac dissoluta disciplina Graecorum educatus, quasi durum & Tyrannicum, hoc quoque patri concessit, licere illi serua filio venditione pecuniam querere, maiorem largius potestatem patri in filium, quam hero in mancipium. Seruus enim semel venditus, deinde libertatem adeptus, in posterum sui iuris est: filius vero a patre venditus si liber fieret, rursum sub potestatem patris redgebatur. post tertiam demum venditionem: metabatur e patris potestate, haec tibi Et paulo post hanc legem inter ceteras duodecim tabularum, decemviro tre. entelimo post anno, vt obseruatum antea, non ausos expungere tradit. Scribit & Sigismundus tamen Liber Baro, *in comm. vtr. Moscov. apud Moscoui**

13 **T**as quoque seu Ruthenos id seruat in haec verba, *Si pater filium, vt mos est, vendit, & is quocumque modo liber factus tandem aut manuissus fuerit pater hunc rursus a quo, iterum iure patrie potestatis vendere potest: post quartam aut venditionem, nihil iuris amplius in filium habet. §. Quod tamen valde fit notabile, & dicitur legi Iulianiam filiali, titulo de adoptio. expl. l. si. C. de adopt. l. 8. in. 48. §. l. si C. de emancip. libero. lib. 5. C. 11. 49.* in qua ita scriptum est, *Vos estis circui-*

tus in adoptionibus, quae per tres emancipationes, & duas manumissiones
 in filiis, aut per unam emancipationem in ceteris liberis fieri sole-
 bant, corrigentes, &c. Vbi innuit antiquos, qui tutum ius adoptio-
 nis volebant habere, ita permisisse trinam venditionem, vt ob id
 patri naturali ius omne reuocandi filium in potestatem adime-
 retur: cum post trinam venditionem non posset in potestatem
 reuocare, ante posset. Quae solemnitas sublata fuit, postquam &
 placuit, vt diximus, patrem ingenuum filium vendere non posse.
 Et alia etiam constitutione, *l. eod. C. idem Iulianus* sustulit
 vnam obseruationem antiquam emancipationis, per venditio-
 nes liberorum figuratas, & circumductiones inextricabiles. &
 iniuriosa rhapsinata, quorum illi nullus videbatur rationalis exi-
 tus. Et Vlpianus eius meminit in fragmentis in *tit. 10. in corpore*:
 Filius, inquit, *ter emancipatus, ter manumissus sui iuris sit: id enim*
lex duodecim tabularum habet his verbis: si pater filium ter vendida-
rit, filius a patre liber esto. Solon lege sustulit ius vendendi fili-
 os & sorores, ni qui cum viro coeuntem virginem deprehendisset:
 aut auctore Plutarcho in *Solone*. ¶ Videtur ¶ & Modestinus Iu-
 rificus. *Vp. l. inuiti, l. fin. de iis qui seui sunt vel ali. iur. lib. 1. P. tit. 6.*
 indicare, suo tempore abiisse quoque in defunctu dicitur, vt filius
 emancipatus semel, posset iterum reduci in potestatem eo inui-
 ro, sine causa tamen ingrati tudinis a patre, dum responderet inui-
 tos filios naturales vel emancipatos non reduci in patriam pote-
 17 statem. ¶ Tertius ¶ effectus huius patriae potestatis, seu vtilitas
 patris est, vt quae ad a filio in potestate constituto, patri quaerantur,
 sed cum distinctione iurisdictionis veteris & Codicis: nam
 illo pleno iure, vt nec momento modicum quippiam penes filium
 remaneret: quarebatur, *l. placet, de acqu. hered. in P. l. 2. de pat.*
pot. lib. 8. C. tit. 4. 7. Isto autem, quod pertinet tantum ad vlti-
 mum fructum quaeratur patri a filio, *l. cum oportet, l. fin. de bon. qua. lib.*
lib. 6. C. l. 2. de bon. mat. eod. lib. C. §. 1. per quas perso. nobis acquir. in
aduentitias, remanente intacta filio proprietate, l. in nulla de iud.
dic. in P. §. 1. de rit. per quas perso. ¶ In ¶ castrensisibus namque, vel
 quasi castrensisibus, vt oq; iure receptum est, nec patri vltim fructum,
 neq; proprietatem quaeri: quia in illis pro patrefam filius
 habeatur, praecipuaq; sibi facit, *d. l. cum oportet, l. si fori iur. de adu-*
uoca. diuerso iudicio. C. l. si de inoff. testa. l. fin. de colla. lib. 6. C. cum
similib. l. 1. §. nec castrenses, de colla. bonor. in P. l. §. i. §. exceptis, & §. ea-
dem obseruando, de bon. qua. lib. & de illis sine consensu parentis
 potest disponere viuens, & testamento, *l. cum lege, de sacros. eccl.*
C. aut presbyteros de episc. & cler. C. l. fori iur. de aduoca. diuerso iud.
C. l. §. qui test. fac. poss. lib. 6. C. tit. 2. §. 1. quib. non est permi. fac. testa. De
 quo & plura tradimus de re militari in priuilegiis rerum militis.
 19 ¶ At ¶ de aduentitiis non potest nec libere alienare viuens, quia
 melius est ita coercere iuueniles calores, ne cupidini dediti tri-
 stem sentiant exitum, qui eos post dispersum patrimonium ex-
 spectat, *l. fin. §. filius, de bon. qua. lib. lib. 6. C. §. i. §. iur. liberi vlti per*
quas perso. nob. acqu. nec moriturus restari ei licet, etiam volente
patre. l. 3. §. fin. qui testa. fac. poss. lib. 6. C. l. qui in potestate, de testa. in P.
§. 1. quib. non est per. fac. testa. Quod pendere non debent volun-
 tates vltimae ex alterius, quam disponentis arbitrio, *l. illa in instru-*
ctio, & l. captatorias, de hered. instru. Et iuris publici testamentorum
 formula cum sit, *l. 3. de testa.* non potest remitti a priuato patre, *l.*
iur. publicum, de pati. in P. Quamobrem si filius velit sub mortem
 ex suis aduentitiis relinquere, id facit per donationem causa
 mortis, adhibito patris consensu, *l. tum is, §. filiusfamilias, de donat.*
cau. mor. P. l. filiusfamilias, §. pe. de donat. in P. ¶ Posse ¶ tamen eun-
 dem ad pias causas testari cum consensu patris, iura videntur de-
 finire, *c. licet, de sepulch. in 6. Bartol. l. qui in potestate de testa. vide*
Guil. Bened. in cap. Raynuius, ad ver. matrem in super, num. 29. &
 21 *seq. de testa. & interpretet. ¶ Admonebo ¶ tantum in Gallia ex*
 generali recepta consuetudine, omnia filiosfamilias sibi,
 non patri, & omnino acquirere: siue ea sint aduentitia vel castrensia,
 vel quasi, & in proprietate & in vltimo fructu, vt notat Nicolaus Bo-
 erius ad §. 3. de iure & sit. pers. §. l. in consue. Bitur. Challaneus in
 consue. Burg. §. 5. tit. des enfans de plusieurs lieuz, ad ver. & fait les
 fructs, & Alexander in *l. placet, de acqu. hered.* Et si habeat pater
 commoditatem, vt Boerius vobis vt vltim fructus bonorum filii,
 & dum intra 25. ann. filius degit administrationem quorundem, si
 voluerit, *l. 1. & ibi Faber, Bar. Bal. Cyn. Salyc. de bon. mater. C. eo au-*
 tem recusante, curatore bonis dando ex iuris praescriptione, *l. si*
 22 *¶ in autem patre recusante, de bon. qua. lib. C. ¶* Non ¶ autem filio,
 quia sub tutela patris est. Nisi filius ex pecunia patris acquisiuis-
 set, vel ex rebus eius: tunc enim istud censetur praeferendum, &
 omne omnino aquiritur patri, in cuius est potestate. Sic enim

& in profectiis antiquum ius acquirendi intactum est patri, §.
 igitur, *verfic. sancitum, per quas perso. nob. acquir.* si ex eius mandato
 filius negotiatus fuerit: alioquin si sine mandato, industria filii
 consideratur, ac arbitris negotium committitur, quantum praeci-
 pium ex eo lucro supra alios fratres debeat reportare, vt ex
 variorum interpretum sententia colligit Challaneus in consue.
 Burg. ad d. ti. des enfans de plusieurs lieuz, §. 2. ad ver. ba. ne participant
 point, *verfic. nolo hic relinquere.* ¶ Iure ¶ ciuili pater non habet v-
 23 sum fructum in bonis filii fam. si sit pater furiosus, secundum
 Barr. Bald. Castrenf. & alios, in *l. cum heres, de acq. her. P.* Nec men-
 tis compos, in donatis filio per principem, *l. cum multa, & ibi*
Doct. de bon. qua. lib. C. Nec si pater Iudaeus, in bonis filiorum, qui
 Christiani facti sunt, *c. in decorum, 28. q. 3.* quia non sunt in eius
 potestate. Sed num in feudo filii familias habeat vltim fructum
 pater, videndi Baldus in *l. cum oportet, col. 4. de bon. qua. lib.* & Chal-
 laneus in §. 5. *rubr. des enfans de plusieurs lieuz, in vers. & fait les fructs,*
verfic. quicquid sit teneo, in consue. Bitur. disputantes. Similiter vltim
 fructum non habet pater, in bonis relictis filio cum prohibitio-
 ne testatoris, ne pater habeat, *auth. excipitur, de bon. qua. lib. C. §. 1.*
vt liceat mar. & ania, in auth. Si pater etiam habeat confortium
 proprietatis cum filio, *auth. item hereditas, d. tit. de bon. qua. lib. C. §.*
si vero, cum de hered. ab int. venient. colla. g. Vel si lex deferat bona
 liberis, praesumentibus parentibus soluere sine causa eorum
 matrimonia, *auth. idem est, de bon. qua. lib. C. quia vero, vt null. Iu-*
di. collat. g. Sunt & alii casus, in quibus nec hodie pater habet v-
 sum fructum ad aduentitiis filii, quos videto in *glos. in §. igitur li-*
beri, in verbo, vltim fructum, per quas perso. nob. acquir. & in *au-*
them idem est, de bon. qua. lib. C. & apud Angelum Aretinum in
distul. §. agitur. Quartus effectus, vt filius in potestate constitu-
 tus, suo nomine non possit esse in iudicio sine licentia & aucto-
 24 ritate patris, *d. l. non solum, §. necessitate, de bon. qua. lib. C. c. fin. de iud.*
dic. in 6. ¶ Quod ¶ intelligitur in personis filiorum laicis, non in
 sacerdotibus, qui non egent eo consensu, *gl. in c. in decorum, de a-*
nt. & qual. r. neque in rebus spiritualibus laici, d. c. fin. de iud. in 6.
 25 ¶ Porro ¶ quia haec materia habet inuolutam traetationem, re-
 currendum censeo ad distinctionem Guidonis Papae, *g. 54.* qui
 breuiter sic distinguit. Pro negotio, de quo agatur in iudicio, si
 agatur de peculo castrensi vel quasi filii, vt tunc agere & conuen-
 niri filius familias possit sine auctoritate patris, *l. Imperator, ad*
Senatusconsult. Trebellian. in P. l. 2. ad Senatusconsult. Macedonia.
l. 8. P. l. 2. de Castrenf. pecul. Si agatur autem de aduentitiis, aut pa-
 ter habeat in illis vltim fructum, & tunc solus pater agit & conuen-
 nitur, *l. final. §. ubi autem, de bon. qua. lib. C.* aut non quaeritur
 vltim fructus patri, & tunc pater agenti & fugienti filio adesse in
 iudicio compellitur, *l. final. §. 1. verficul. necessitate, eodem.* Quod si
 quaeratur de profectiis, quia ea patris consentur, patris omni-
 no requiritur auctoritas, *l. cum oportet, eod. §. 1. per quas perso. nob.*
acquir. Bartolus in *distul. final. §. necessitate, de bon. C.* apertius mi-
 hi hanc questionem concludere videtur, cum distinctione: num
 in iudicio agatur de rebus seu actionibus, quae patri pleno iure
 per filium quaeruntur, vt tunc filius non possit agere sine con-
 sensu patris, quia non habet actionem, *l. si pater, §. videamus, de*
negot. gest. in P. possit tamen agere tanquam persona coniuncta
 patris, *l. sed & ha. de procurator. in P.* Aut vero actiones remanent
 apud filium, verumtamen exercitium earum competit patri:
 quo casu vel praesens pater est, & tunc consensus eius exigendus
 est: vel absens, periculumque circa dilationem agendi versatur,
 vel ratione interitus actionis, vel ratione incommodi personae,
 & tunc agit filius non expectato consensu patris, officio iudicis,
 & extraordinario iudicio inuatus, vt in *l. si longius, de iudic. in P.* &
 in *l. cum filius fam. de rebus cred.* Aut actiones remanent apud fi-
 lium pleno iure, & tunc filio familias requiritur patris consen-
 sus, *l. miles, §. 1. de castrenf. pecul. in P.* Existimat autem & Bartolus,
 consensum patris in agendo controuerti, si filius velit agere ex
 iure antiquo, at in defendendo filium familias scilicet maiorem
 posse indistincte sine consensu conueniri patris, & defendere.
 Et ita leges intelligi, in *l. 3. §. sed verum, de minoribus viginti quin-*
que annis, lib. 4. P. titul. 4. & l. iam ex contractibus, l. 57. de iudic. lib.
5. P. titul. 1. Quia ex omnibus causis filius familias tanquam pa-
 ter familias obligatur, *Causus l. filiusfamilias, 38. de alti. lib. 44. P.*
tit. 7. de mto. l. 1. ad Macedo. in P. & voto, propter legis
 prohibitionem expressam, *l. 2. de pollicit. lib. 50. P. titul. 12. ¶* Acce-
 dere ¶ autem patrem in causa mouenda a filio in iudicio placu-
 26 it secundum Paulum Castrensem in §. *necessitate, l. si de bon. qua. lib.*
nu. 1. & 2. non tantum ad auctoritatem praestandam filio in po-

testate existenti, sed etiam vt iudex non it, num ipse velit per se agere: puta, num illi actio competat, ne iudicio transacto cum filio. eo que condemnato vel absoluto pater dicat nullum, ut pote cum non domino factum. ¶ Distinguitur tamen idem Castrensis vbi sup. num. 3. fere simili modo, quo B. rt. & alii. Autragamus de iure antiquo aut nouo: si de antiquo quidem, ex contractu vel quasi filius, vel ex delicto vel quasi in filii personam commisso, quarebatur aliqua actio patri. quoad exercitium: idque regulariter erat. & tunc solus pater habebat suo nomine actiones, quia dominus earum filius eius nomine tantum. Quod si filius sibi quoque actiones quarebat, & quoque exercebat, patre tamen absente vel vili existente, in quinque, Paul. l. filiusfamilias 8. & Vlp. in l. in factum. 1. 2. de actio. in P. actionibus iniuriarum, vi aut clam, depositi, commodati, in factum. Interdum ex contractu patris actio acquirerebatur filiofam. veluti ex dote, & tamen exercitium erat patris, l. 2. §. in patris, solut. matrimo. contra si sibi filius actiones omnino quarebat, tunc quoad exercitium quoque & presente & absente patre illis utebatur, vt in castrensis aut quasi vt dictum quia in illis pro patrefam. habebatur, l. 2. ad Macedo in P. l. 3. §. is au. em. solus, eo. At iure nouo. in rebus profectiui peculiactio ad patrem pertinet, nec suo nomine, sed paterno tamen potest mouere iudicium filiusfamil. Quod si de aduentitiis questio distinguit, vt si pater in his habeat vsum fructum, exercitium actionum ad eum pertineat, non filio, nisi absente patre, vel eo vili, sicut dicebamus in quinque alius ex iure antiquo: sin autem non habeat pater in his vsum fructum, subdistingue, aut non habet, quia prohibetur, vt in casibus annotatis ab interpretibus glo. & interpr. in auth. idem est. C. de bon. qua. liber. & in illis potest suo nomine filiusfam. maior 25. annor. agere sine consensu patris, l. si §. necessitate. eod. si minor, dato curatore bonis, l. si §. in autem. in secundo, eo. Aut pater non habet vsum fructum quia non vult, scilicet quia reuocat & repudiat, & eo casu, si constat de repudiatione, idem dicendum ac in praecedenti casu: sin minus, tunc cogitur pater venire in iudicium vel requirent filio, si is agat vel requirent aduersario, si filius conueniat. Et ita intelligitur §. necessitate. l. si. de bon. qua. liber. C. ¶ De t. criminalibus autem iudiciis, si publicum sit, agere vel conueniri potest filiusfamilias sine consensu patris, l. inter liberos §. pen. & l. filium. ad l. lul. de adult. P. l. post legatum, de iis quib. vt ind. g. Et si conueniatur in priuato delicto, Pom. o. in l. noxal. 33. l. in l. quores, 34. & Vlp. in l. exsi. condemnatus. 3. de noxal. act. l. b. g. P. tit. 4. se defendit in consilio patre: verum pro priuato veluti pro iniuria & contumelia, non agit patre presente: nisi absente patre, vel presente & non vindicante, existente simul patre vili, filio autem in dignitateposito vt ait Vlp. in l. si d. si vnus. 17. §. filiosa. de iniur. & famo. libell. l. 47. P. tit. 10. ¶ Annotat tamen Guido Papeus in g. 54. & 40. in curia suprema Delphinali non haberi rationem auctoritatis non adhiberi patris in negotiis filii minoris 25. an. neque ob illam omissionem nullum dici vel reddi iudicium. & ita fuisse iudicatum: ac in negotiis minorum, in quibus res non pertinet ad patrem, veluti in personali, actione, & similibus non tantum requiri auctoritatem patris, sed & curatorem filio adiungendum iuxta Bart. sententiam in l. si §. 1. de verb. obl. ¶ Notat t. & Nicolaus Boer. ad §. 2. de consue. iur. sta. pers. in consue. bitur. & in add. ad Dyn. in reg. cui licet. de reg. iur. quod ex consuetudine generali regni Franciae filius maior 25. annor. potest esse in iudicio sine auctoritate patris & testari, codicillari, & contrahere cum reputetur emancipatus secundum Baldum in ca. 1. §. 1. de duobus frat. ib. & conf. 84. col. 3. tit. 1. & in l. si longius §. 1. de iud. P. Alexandrum in l. si. qui testam. fac. pos. & Iasonem in l. cunctos populos. col. 9. vers. unde si statum. de sum. t. in quia in his, quae iuris publici sunt, non consideratur patria potestas, habeturque pro patref filiusfamilias, l. filiusfamilias. 9. de iis qui sunt sui vel alien. iur. lib. 1. P. tit. 6. l. nam quod, ad SC. Treb. l. P. cum praetor. in fin. de iud. l. in primatis, eo. & in illa aetate quis praesumitur sapiens, l. 1. qui. at. se excus. l. 10. C. l. 2. de min. 25. an. in P. videturque factus aequalis patri filius & ita extra eius potestatem, vt ait Aristoteles l. 1. Magno. Mora. cap. 34.

31. ¶ Quintus t. effectus, vt filius non possit sine patris consensu uxorem ducere, l. 2. de rit. nupt. in P. §. 1. de nupt. l. Paulus, de stat. ho. cum sim. vt late explicauimus in nuptiarum finitione.

32. ¶ Sextus, t. vt patria potestas praeponeatur omnibus tutoribus & curatoribus, nisi pater prodigus, vel vitiorum mancipium sit, l. si §. minores, de sen. pass. & restit. l. 9. C. tit. 51. l. in consilio, de cur. fur. C.

33. ¶ Septimus, t. vt nulla lis inter filiumfam. & patrem esse possit, nisi de castrensis agatur bonis vel quasi, in quibus pro e-

mancipato habetur, l. si nulla, de ind. li. 5. P. tit. 1. l. actiones aduersus patrem, de actio. in P.

¶ Emancipati t. namq; possunt petita venia a praetore aduersus patrem experiri, sicuti & aduersus matrem cum eadem licentia, l. si. de in ius voc. li. 2. C. tit. 2. l. 4. in fi. & l. 5. eod. tit. in P. Quare enim litigabit pater aduersus filium sibi subditum, cum possit aduersus eum statuere, vt ait Vlpia. in l. serui & filii, l. 17. de fur. lib. 47. P. tit. 2. ¶ Demuntur t. tamen quidam casus, in quibus glossa 15 in l. si lenones, de ep. s. audien. C. notat, iudicium inter eas personas admitti iure. Verumtamen & in Gallia hodie, & nulla petita venia filium posse in ius vocare patrem, ex omni causa receptum esse video: quia, vt opinor, satis venia petita est, dum iudex permittit in ius vocare, nam sine iudicis praeccepto nemo vocandus, l. si. de exhib. re. li. 9. C. tit. 3. & iuris executio non habet iniuriam, l. iniuriarum. 13. §. 1. & §. quae iure, de iniur. li. 47. P. tit. 10. cum sim. ibi a gl. nota. Vlp. l. 3. §. 1. de eo quod mor. cau. lib. 4. P. tit. 2. In ius autem vocare nihil aliud est, quam ius experiundi causa vocare, apud Paulum l. 1. de in ius voc. li. 2. P. tit. 3.

¶ Octauus, t. quod pater filium suae potestatis possit etiam reuocantem ab aliquo retentum, repetere, vindicare, & ad se compellere venire, l. 1. §. 1. de rei vind. in P. & vt aduersus detentores praedictis interdicitis, & cognitione praetoria, ad exhibendum & deducendum, l. 1. §. post edictum, de vem. in spic. li. 25. P. tit. 4. l. 1. & 3. de lib. exhib. lib. 43. P. tit. 2. g. l. 1. eod. tit. lib. 8. C. tit. 8.

¶ Nonus t. esse potest, vt liceat tantum patribus in potestate constitutis filiis, non aliis, substituere pupillariter, l. 1. de vulg. in P. §. 1. de pupil. ap. Iust. in. & tutore testamento dare, l. 1. de test. iur. in P. §. permittum est, de tutel. ap. Iust. in.

De vtilitatibus, quas filius ex patria potestate capit. Cap. 9.

1. Filiusfamilias non possunt inuiti emancipari a patre.
2. Filiusfam. non obligatur ex mutuo.
3. Filium pater non potest abdicare, id est, dicere non filium.
4. Abdicatio quid. & quomodo fiebat apud Graecos.
5. Filius, quasi dominus bonorum patris eo viuente.

Sicuti t. parentes non coguntur inuiti filios a potestate solvere, §. in quib. mo. ius pa. pot. sol. l. nec auus. C. de emancip. libero. l. non potest, de adop. cum sim. sic inuiti non emancipantur filii, §. generaliter, quib. mod. na. est. sui. col. 7. tit. 1. l. nec auus. in fi. & l. iudicemus, in sine, de emancip. lib. C. ob iura & vtilitates quas inde percipiunt.

¶ Quarum t. illa, vt ea pendente ex mutuo contractu iure communi non obligentur ex senatusconsulto Macedoniano, l. 1. & 101. tit. 11. ad Maced. in P. & in C. Iust. in. cuius vtilis finae Vespasianus, vt ait Suetonius in Vespas. c. 11. demit vndecim casibus, in quibus obseruauerunt interpretes glossa in §. illud proprie, in ver. senatus, quod cum eo qui in al. e. potest negot. gest. & c. l. 4. Iust. tit. 7. ex iuri. decisionibus eius decretum cessare. ¶ Altera, t. quod non liceat patri filium negare senatusconsultis de partu agnoscendo repugnantibus, Dio. & Max. l. nec filium. 9. cum similibus. ibi nota. de pa. pot. C.

¶ Sic t. sublata inter Romanos abdicatio, quae Graecis ἀποδοξίς 4 & 1. abdicatio. 6. de pat. §. o. C. Lex est, inquit Quintilianus lib. 7. Inst. iur. Orato. c. 1. vt minus audientem dicit filium liceat abdicare. Atque Plato lb. 11. de legib. id explicat, dum permittit patri filium abnegare & abdicare: verum statuit abdicacionem fa iendam non a patre solo, sed & a genere vniuerso depellendum filium, id est, adhibito consilio & suffragiis proximorum, apud quos accuset filium, ostendatque dignum qui depellatur, data licentia defensionis filio. Et si plura iustitia quam dimidia partis sint, tum masculorum tum feminatum, nisi aetas impedimento sit, tunc liceat abdicare: quo casu esset necessarium filium abdicatum alio abire. Si. ut contra permittit filio patrem accusare, morbo, senio, aut morum acerbitate in demeriam incidentem, & res dissipante. Cuius accusacione, admittentibus legum custodibus patrem tanq; filiumf. domi se continere iubebat. Hefychius ἀποδοξίς dicit vult eum, qui propter delicta, paterna domo eiectus fuit ob poenā. Abdicatū & negatum filium abdicatum quasi per praeconeum, poena facit differre ab abdicato per emancipatione & adoptionem, quae transfert in familiam alterius. Sic Suidas ἀποδοξίς, differre a superiori tradit, quod ἀποδοξίς eieciat ut ἀποδοξίς: at vero ἀποδοξίς ἔστιν ἡ ἀποδοξίς εἰς τὴν οἰκίαν ἀποδοξίς. ¶ Tertia t. vtilitas q. videatur filius quasi dominus bonorum patris viuente patre, & ideo in eum post mortem eius de lineaditione per immissionem videatur continuari dominium: vnde